

IK, ROLAND, 58 JAAR IN 2030

Hallo, ik ben Roland, een gewone man, bedacht op basis van het scenario van het Itinera Institute. We zijn in 2030, ik ben 58, wat men nog niet zo lang geleden nog 'de pensioenleeftijd' noemde! Mijn leven is heel anders dan dat van mijn ouders op dezelfde leeftijd en daar ben ik blij om.

Rond 2010 zijn we tot het besef gekomen dat dit systeem niet vol te houden was. Het aantal 'ouderen' werd groter dan het aantal jongeren en we moesten een manier vinden de toenemende uitgaven verbonden aan de pensioenen te betalen, zonder in een permanente budgettaire crisis te vallen. Tussen die gepensioneerden zaten bovendien heel wat ambtenaren (de helft zou tijdens de komende jaren op pensioen gaan), waardoor de overheid het beter moest doen met minder. Gelukkig was de informatisering bij de overheid al een tijdje aan het lopen en dan in het bijzonder voor het vervullen van administratieve taken. En omdat het jongeren waren die de plaats in namen van de ambtenaren die op pensioen gingen, werden de nieuwe werkmiddelen efficiënter gebruikt. De verbetering van de overheidsdiensten, men sprak er al van sinds de 20ste eeuw, werd toen langzaam aan realiteit, mensen kregen sneller antwoord op hun vragen en werden beter geholpen.

Het is eindelijk zo ver, ze hebben de wet goedgekeurd. Iedereen mag nu zelf kiezen hoe ze hun pensioen nemen. We zullen dus de verantwoordelijkheden van onze eigen keuzes kunnen en moeten dragen. Zelf denk ik nog 10 jaar langer te werken om zo een loopbaan van 48 jaar te hebben, ik ben immers nog in goede conditie en ik hou van mijn werk. Ik begrijp dat sommigen vroeger willen stoppen met werken, maar ze krijgen dan wel een kleiner pensioen. In de tijd van mijn vader was dat niet zo, sommigen stopten al heel vroeg met werken, op 55 jaar, en die kregen toch hetzelfde bedrag uitgekeerd als mensen die tot aan de wettelijke pensioenleeftijd hadden gewerkt.

Een nieuwe berekening van de pensioenen

Het pensioenstelsel moest radicaal worden veranderd. In het begin begreep men niet goed wat er bedoeld werd met 'notionele rekeningen'. Het komt erop neer dat de pensioenen nog steeds worden gefinancierd door de sociale bijdragen van iedereen, maar ze worden geïndexeerd op basis van loonstijgingen en wanneer je dan op pensioen gaat, krijg je elke maand een bepaald bedrag. Dit bedrag wordt berekend op basis van de leeftijd waarop je op pensioen gaat en de levensverwachting die je op het ogenblik van betaling hebt. Voor iemand zoals ik, met een laag inkomen die heel lang heeft gewerkt, maakt dit een verschil. Ik heb door mijn lange loopbaan immers veel sociale bijdragen betaald, waardoor ik een rechtvaardig pensioen zal ontvangen.

Mijn moeder van 83, Jeanne, heeft niet van deze maatregel kunnen genieten in haar tijd. Bij haar was het systeem gebaseerd op alleen repartitie waarbij de jongeren voor de ouderen bijdroegen en het niet werd aangepast aan de levensverwachting en andere factoren zodat de rekening uit de hand kon lopen voor de maatschappij. Doordat er steeds meer mensen op pensioen gingen en steeds minder jongeren aan het werk, waren de pensioenen in België bij de laagste van Europa, zijnde minder dan de helft van wat je verdiende als je nog werkte!

Wanneer ik zal stoppen met werken, weet ik

"DE VERBETERING VAN DE OVERHEIDSDIENSTEN, MEN SPRAK ER AL VAN SINDE 20STE EEUW, WERD TOEN LANGZAAM AAN REALITEIT"

dat mijn situatie beter zal zijn. We hebben nu immers allemaal een bijkomend pensioen dat we verplicht moeten aanleggen met een deel van ons spaargeld. Daardoor hebben we dan elke maand een klein bedrag bovenop ons pensioen. Eigenlijk hebben we de twee, een rente zoals in het oude systeem en een klein door ons bij elkaar gespaard kapitaal waar-

voor we ook aangemoedigd worden om het maandelijks op te trekken in plaats van in een keer op onze pensionering..

Het andere grote verschil met vroeger is dat we niet langer bepaalde bevolkingsgroepen begunstigen ten koste van anderen. Ambtenaren hebben bijvoorbeeld niet meer dubbel zoveel pensioen als andere beroepsgroepen. Als je vandaag een hoger pensioen wilt zal je tijdens je carrière moeten investeren in je aanvullend pensioen.

Seniorenvriendelijke arbeidswereld

Het is duidelijk dat je met zo'n systeem wordt aangemoedigd om langer te werken. Bijna zestig zijnde moet ik toegeven dat ik in het begin niet erg enthousiast was, maar de arbeidswereld is veranderd, in positieve zin. De werkgevers, en ook de vakbonden, ondersteunen ouderen die op de arbeidsmarkt blijven. We hebben de ouderen nodig om onder meer de knelpuntberoepen in te vullen, het is dus nodig ze op de arbeidsmarkt te houden en ze aan te werven! Zo ben ik bijvoorbeeld mogen stoppen met werken tijdens de weekends en de avonden omdat ik moeilijkere arbeidsomstandigheden heb. Ik blijf me ook bijscholen, ik kan dus niet worden ontslagen met als voorwendsel dat ik mij niet 'aangepast' heb aan een veranderde arbeidswereld.

Ik praat vaak over dit onderwerp met Diego, mijn zoon die momenteel werkzoekende is. Hij is ongerust en vraagt zich af welk werk hij zal vinden, maar ik ben ervan overtuigd dat hij kan profiteren van de evolutie van de afgelopen jaren. Vroeger dachten we dat we ouderen moesten ontslaan om plaats te maken voor jongeren,

nu hebben we begrepen dat 'werk werk creëert' en hebben we meer arbeidsplaatsen en minder werkloosheid, hij heeft dus alle kaarten in de hand.

Doordat hij inziet dat onze generatie zelf meer in staat voor de betaalbaarheid van onze pensioenen, verandert het imago van ouderen die nog aan het werk zijn. 'Leeftijd' krijgt voor mijn zoon daardoor een heel andere invulling. Hij ziet ons immers op zestigjarige leeftijd leven zoals de generatie van mijn moeder leefde op vijftigjarige leeftijd, waardoor hij werken tot zeventig jaar niet ziet als iets onmogelijk.

We hebben ons natuurlijk moeten aanpassen. Zo stijgt het loon niet meer automatisch mee met de leeftijd maar in functie van andere zaken die meer te maken hebben met onze arbeidsinzet. Anderzijds voelen ouderen zich nu beter aanvaard en zelfs wanneer ze stoppen met werken, kunnen ze nog steeds een

rol spelen in de maatschappij. Er zijn immers heel veel intergenerationele projecten waarin ouderen zich kunnen engageren.

Mijn tweede vrouw, Soumia, is 45 jaar oud en is dus halfweg in haar actieve leeftijd. Ze heeft de voordelen goed begrepen van dit flexibele systeem, gebaseerd op tijdskrediet. Momenteel is ze 'krediet' aan het opbouwen door haar anciënniteitsverlof niet op te nemen en door overuren te maken. Ze weet dat ze die opgespaarde tijd later kan gebruiken, bijvoorbeeld wanneer ze een andere job wilt zoeken of wanneer ze later wat minder wilt werken. Dit systeem laat je ook toe om zachtjes uit de arbeidswereld stappen en je rustig gaan toeleggen op een ander soort activiteit.

In elk geval, werkt het merendeel van de vrouwen vandaag. Het beeld van de man als broodwinner is helemaal verdwenen en ik denk dat het besef bij iedereen is

doorgedrongen dat men zelf verantwoordelijk is voor zijn keuze: als je werkt, heb je recht op een pensioen.

Preventie en rationalisering van de gezondheidszorg

Ik ben ervandoor, ik ga deze morgen met een aantal vrienden van het Lokaal Dienstencentrum deelnemen aan wandeling van 6 km in het bos. In vergelijking met de generatie van mijn ouders, doe ik heel veel aan sport.

Vandaag de dag, en dat maakt deel uit van de gezondheidsprogramma's, worden we aangemoedigd om te bewegen en gezond te eten. Dokters, televisieprogramma's, iedereen wijst op het belang van preventie.

In 20 jaar tijd is er heel veel veranderd op vlak van gezondheid. Mijn moeder krijgt de mensen van het thuisverzorgingscentrum over de vloer wanneer ze zorg nodig heeft. Wanneer ze hulp nodig heeft voor een klein gezondheidsprobleem, kan ze zelfs naar het dagcentrum gaan, wat erg praktisch is want ze woont in een klein dorp en begint het moeilijk te krijgen om zich te verplaatsen. Moest ze het ooit lastig krijgen om alleen te wonen, dan kunnen we co-housing overwegen. We verwachten dat ze daar wel voor te vinden zal zijn, deze oplossing is immers in niets vergelijkbaar met de rusthuizen van vroeger, waar ouderen allemaal samen min of meer afgesloten waren van de buitenwereld. Nu wonen ouderen en jongeren samen, alleenstaanden en families, waardoor er altijd leven in de brouwerij is.

Soumia en ik waren toch ongerust over wat de doktersbezoeken en de zorgen voor mama zouden kosten. De zorgen zijn betaalbaar, misschien wel door de in het systeem ingebouwde prikkels naar meer kostenefficiëntie, waarbij alle betrokken partners (dokters, ziekenhuizen, farmaceutische bedrijven, ziekenfondsen, patiënten, publieke overheden, enz.) voortaan financieel verantwoordelijk zijn. Het komt erop neer dat de zorgen doeltreffend moeten blijven en tegen een vooraf vastgestelde prijs worden aangeboden. Zorgverstrekkers die beter doen worden be-

"EIGENLIJK HEBBEN WE DE
TWEË, EEN RENTE ZOALS IN
HET OUDE SYSTEEM EN EEN
KLEIN DOOR ONS BIJ ELKAAR
GESPAARD KAPITAAL"

loond, verstrekkers die slechter doen worden gesanctioneerd. Daardoor blijven de prijzen betaalbaar, wat natuurlijk in het voordeel is van de patiënten.

Voor mensen met kleine inkomens, zoals mijn moeder, is dat heel belangrijk. Tien jaar geleden werd beslist dat de zorgen toegankelijk moesten blijven voor de minderbedeelden. Er zijn nu budgetten, specifiek voor de zorg voor diegene die het het meest kunnen gebruiken.

Via een persoonsgebonden budget, meer transparantie over het zorgaanbod en de behaalde kwaliteit van alle verstrekkers, kan ik meer de regie in eigen handen nemen en zelf mijn zorgpakket samenstellen. We hebben ook de financiële inspanningen beter verdeeld, zo betaalt mijn moeder weinig voor een doktersbezoek of een ziekenhuisopname omdat de verplichte bijdragen voor iedereen werden gewijzigd. Doordat diegene met de financiële mogelijkheid iets meer rechtstreeks bijdragen, kan iedereen ook toegang hebben tot de beste zorgen. De geneeskunde met twee versnellingen is nu verdwenen. De manier waarop we naar de zorg zelf kijken is veranderd en dat speelt ongetwijfeld een rol, de oudere en zijn familie zijn meer betrokken, ze worden aangemoedigd om een actieve rol te vervullen bij de verzorging.

"IK BLIJF ME OOK BIJSCHOLEN, IK KAN DUS NIET WORDEN ONTSLAGEN MET ALS VOORWENDSEL DAT IK MIJ NIET 'AANGEPAST' HEB AAN EEN VERANDERDE ARBEIDSWERELD"

De verhouding kosten-efficiëntie is wat nu telt, zij het bij thuisverzorging, medicijnen of ziekenhuisverblijven. Bij alles wordt geanalyseerd en gewikt en gewogen of de dienst de best mogelijke is voor de gevraagde prijs. Oude behandelingen die niet doeltreffend genoeg zijn worden niet meer aangeboden, idem voor nieuwe behandelingsmethoden die niet kunnen bewijzen dat ze echt een meerwaarde bieden.

Meer sociale en lokale contacten

Er wordt in vergelijking met vroeger veel meer geluisterd naar ouderen. Ik heb nu zelf mijn meer inspraak over de manier waarop de zor-

gen worden georganiseerd in mijn regio. En je merkt dat er met onze mening rekening wordt gehouden, want er zijn aanpassingen, die nadien worden gecommuniceerd aan ons. Bovendien wonen ouderen nu veel meer informatiesessies bij over het publieke leven zodat ze zelf een mening kunnen vormen en beslissingen kunnen nemen in plaats van af te gaan op de mening van familie en burens.

Mijn moeder heeft de indruk dat haar omgeving globaal genomen veiliger is geworden. Ze bedoelt daarmee niet per se de crimina-

"WE WORDEN AANGEMOEDIGD OM TE BEWEGEN EN GEZOND TE ETEN. DOKTERS, TELEVISIEPROGRAMMA'S, IEDEREEN WIJST OP HET BELANG VAN PREVENTIE"

liteit, in haar dorp zijn er immers weinig grote problemen, maar meer in het algemeen. Er zijn natuurlijk maatregelen genomen tegen criminaliteit, waarvan ouderen een gemakkelijk slachtoffer zijn. Maar de

grootste veranderingen zijn de verbeteringen die ze hebben aangebracht aan de straten en de publieke ruimte, waardoor ouderen meer zin hebben om buiten te komen en elkaar te ontmoeten. Ze apprecieert vooral de creatie van een lokaal dienstencentrum. Dat dienstencentrum is gevestigd in een gebouw, gelegen in het midden van het dorp, dat gerenoveerd werd en waar bezoekers zich kunnen laten verzorgen, waar ze hulp krijgen bij administratieve vragen of gewoonweg een tas koffie kunnen drinken met de kaartclub. Ze kunnen er ook gebruik maken van informatica, maar in tegenstelling tot haar vriendinnen (die het vooral gebruiken om reisjes te organiseren) interesseert dat mijn moeder niet zo.

Lijkt dit op de ideale wereld waarover mijn zoon droomt? We kunnen nog veel verbeteren, maar wat zeker is dat in de maatschappij van vandaag alle generaties meetellen. Toen mijn moeder met pensioen ging, hadden jongeren zoals ik het idee dat we moesten betalen voor de ouderen zonder de zekerheid te hebben dat we ooit zelf van een pensioen zouden kunnen genieten. Nu is iedereen verplicht bij te dragen aan de inspanningen, maar iedereen weet ook zeker dat er later voor een sociaal vangnet zal zijn, en in het bijzonder voor de kwetsbare groepen.

